ఓమ్.

శ్రీ సద్గురుపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ

వట్టిమాయశతకము.

ఇయ్యది

గుంటూరుజిల్లా నరసరావుపేట తాలూకా సంతగుడిపాడు పురనివాసుడగు

గంగుల నారాయణరెడ్డి విరచితము

శ్రీ శ్రీ శ్రీ గోపాలుని హనుమంతరాయశాస్త్రిగారిచే

పరిష్కృతము.

కీర్తిశేషులైన గంగుల మల్లిఖార్జునరెడ్డిగారి సతీమణియగు

రామలక్ష్మమ్మగారి ద్రవ్యసహాయమున

1000 ప్రతులు

నరసరావుపేట రంజకముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపఁబడెను.

1932

పీఠిక.

పాఠకమహాశయులారా, విద్వద్విదులారా!

ఈవట్టిమాయాశతకమును రచించిన కవినిగురించి యితఃపూర్వము నాచే బరిష్కృతములై 1923-1926 సంవత్సరములయందు ముద్రితములైయున్న సత్యపరిస్థితిచరిత్ర సుజనమనోల్లాసము అను రెండుగ్రంథములయందుఁ బీఠికవ్రాయుటలో స్థాలీపులాకన్యాయముగ మనవిచేసికొనియుంటి, ఆవిషయమే మరల వ్రాయఁదొరకొనుట లప్రకృతమును నసంబంధమునగుట నాతోఁ ప్రవనుమాని యీగ్రంథమును గూర్చి విమర్శింపఁ బ్రయత్నించెద. గ్రంథనామము వట్టిమాయాశతకము. అందలి విషయము తత్వరహస్యము అట్టి తత్వరహస్యము నెరుంగవలయునన్న బహువిధము సంస్కృత భాషాపాండిత్యము పలవరచుకొనినగాని వేదాంతశాస్త్రపఠనమున కవకాశముకలుగదు అటులనవకాశము కలిగినను సద్గురువు నాశ్రయించి వత్సరములకొలది పంచఁగాచియుండిననేగాని విషయము సుబోధకముగాదు. అటుల సుబోధకమైనను తనంత దానానందించుటకే వలనుపడును గాని తాననుభవించెడి యానందమును బ్రపంచమునకు బంచిపెట్టుటకే మాత్రము వసతిపడదు. అదియు గుదురవలెనన్న జన్మాంతరవాసనాబలముననే లభ్యముగుగాని తదితరముగాదు అట్టిస్థితిలో నీశతకమును వ్రాసిన వ్యక్తి కులమున రెడ్డియయ్యు శాస్త్రవాసన నెరుంగనివాడయ్యు గవితావిషయమున నేకొలదిమాత్రపు జ్ఞానమో సంపాదించుకొనినవాడయ్యు నింత పెద్దపనికిఁ బూనుట సాహసమే, ఐనను 'దినగదినగ వేము తియ్యనుండు' అను సామెతను బురస్కరించుకొని కాబోలు దనకవిత్వము నీతొమ్మిదివత్సరములనుంచియు నేపద్యములో నేకీర్తనలో వ్రాయుచు గొంచెమభివృద్ధి జేసికొనుచున్నట్లు తోచెడిని ప్రకృతము ననుసరించెదనుగాక. ఈకవి ప్రస్తుతనా నివాసమగు నర్సారావుపేట కరుదేరి నాకడకీగ్రంథమునుఁ గొనితెచ్చి కనుపరచి చదివివినిపించి వెనుకటివలె బరిష్కరణమొనర్చి ముద్రణమున కనుకూలముగను శ్రోతల కానంద దాయకముగను నుండులాగున జక్కపరచి శుద్ధప్రతివ్రాసి యొసంగుఁడని యనేకవిధముల్ల వేడ నేనును వల్లెయని యొప్పికొని 28—12—31వ తేదీ యుదయమావ్యక్తి సంప్రార్థనముపై దన స్వగ్రామమగు సంతగుడిపాడునకుజని యటఁ గొంతకాలమధివసించి సవరణబూర్తి చేసి శుద్ధప్రతివ్రాసి 20—1—32వ తేదీ యుదయమారుగంటలకు మరల గ్రంథమునొసగితి ఏదియెటులున్నను, కవియొక్క ప్రస్తుతతత్వము మాత్ర మాస్తికనాస్తిక తత్వములకుఁ జెందక నవీనతత్వమునకుఁ జెందియుండుటచే నస్మాదృశులెటుల భావించుటకును, నెటుల లిఖించుటకునుఁ దోచక దూష్ణీంభావమును వహింపవలసివచ్చినది. వస్తుతస్తు కవి సాధుకోటిలో నొకఁడుగ బయలుదేర నభిలషించి తన భావము నీవిధముగ వెల్లడిచేయుచున్నాఁడేమోనని యనుకొనక దప్పినదికాదు. కర్మసూత్రమీ కవినింకెన్ని తెరంగుల ద్రిప్పునో యోచనీయమును శోచనీయమును గావున ఫలాపేక్ష నభిలషింపక దనతత్వమున కారణముగ నొక్క మారీషముగ మార్చుకొని నిరాడంబర వేషముతో మెలంగుచున్న మా

గంగుల నారాయణరెడ్డిని, శ్రీపరమేశ్వరుండితోధికవృద్ధిగ రక్షించుగాత శతకమాచంద్రార్కస్థాయిగ వెలుంగుగాక.

ఇత్థం,

20—1—32. గోపాలుని హనుమంతరాయశాస్త్రి.

శారదా నివాసమ్, ముప్పాళ్ళ.

వినుకొండ తాలూకా గుంటూరుజిల్లా.

ఆత్మతత్వపరిజ్ఞానసంపన్నులారా! ఆర్యకులపవిత్రులారా! యీవట్టిమాయశతకమును రచించిన కవి ఇంతకుమున్ను శ్రీసత్యప్రస్తునిచరిత్రను హరికథరూపముగా చెప్పి ద్వితీయము గురుశిష్యసంవాదమను సుజనమనోవిలాసంబు పద్యకావ్యము రచించి పండితపామరులకెల్ల మహోపకారమొసంగి తృతీయము ఈగ్రంథమును రచించె. ఈకవియొక్క సుగుణసంపత్తియు ఆపైఈగ్రంథమునందు సారాంశమును ఏకొద్దియో శ్రీభగవానుడొసంగి యున్నజ్ఞానమున భక్తిపూర్వకముగ వ్రాయదలచితి.

పరమకళ్యాణగుణగరిష్ఠుండును, పరమాత్మసేవితుండును, పరమఆర్యకుల పవిత్రుండును, పరమపద దర్శనీయుండును, పరమ సజ్జనసేవితుండును, పరమ భక్తాగ్రగణ్యుండును, పరమప్రేమ పూరితుండును, పరమ ఆనందమయుండును, పరమపవిత్రీకరుణుండును, పరమశాంతిదాంతిశీలుండును, పరమసాత్విక ఆహారప్రియుండును, పరమ భూతహితుండును, భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నుండును, భక్తితత్వముచే ప్రకాశించువాడును, భక్తియేముక్తికిదారియని ఘంటాపదముగా బోధించుపండితుడును.

ప్రేమపూరితహృదయుండును, ప్రేమయే ఆచరించువాడును, ప్రేమచే సర్వమునెరిగినసుధీరుడును, ప్రేమయను ఆనందమున నోలలాడువాడును, ప్రేమయే సకలంబనెడివాడును, ప్రేమచే సకలమును ప్రేమించువాడును, ప్రేమచే విచారించుతత్వజ్ఞుడును, ప్రేమయే మోక్షంబు, ప్రేమయే సర్వధర్మములకు మూలంబని బోధించువేత్తయు, ప్రేమమయుండగు పరమాత్మయే నిత్యంబనియు, యీకనుపడుచున్న దృశ్యంబంతయు, అనిత్యంబని జెప్పు నీతిశాలియగుటచే. "శ్లో॥ యద్భావంతద్భవతి" అనగా తనమనస్సెలాగో సర్వము అలాగేనను చందమున తా. సదాపరమాత్మధ్యానపరుండగుటచే అయ్యాది పద్యరూపముగా సంకల్పించె. అందునవరసములానందదాయకమై అలరుచుండె. నిక మాతాపితరులభక్తియూ గురుభక్తియు, దేశభక్తియు, పతిభక్తియు, దైవభక్తియు, సమూలంబై కుప్పతెప్పలై యుప్పొంగుచుండుటయేగాక వ్రాసవచ్చినపద్యమును వ్రాసితోను, యతివచ్చినపద్యమునుయతితో నియమానుసారేణా నీశతకమును పూర్తిజేసెను. అందువ్రాసపద్యముల కీర్తనలుగాను మంగళహారతులుగా చదువుకొనుటకనుకూలమైయుండెను, అవి యెవ్వియన 4, 5, 9, 13, 15, 23, 29, 38, 48, 50, 55, 56, 57, 61, 63, 66, 78,80

84, 94, 97 వ సంఖ్యగల పద్యములు, పద్యపద్యంబునాంతమున ఒక్క పరమాత్మయే తప్ప సర్వము వచ్చిపోవునదియే గాన- వట్టిమాయయని పదెప దేస్పష్టీకరించె. ఆలాచెప్పుట నాశ్చర్యంబా? చెప్పుట స్వల్పము జేయుట కష్టంబన సంశయము మాత్రము వీరియందు కనుపడదు వీరు చెప్పుటకన్నను చేయుటే మిగులనిన నాశ్చర్యముండదు, వీరు చెప్పియుండిన మొదటిగ్రంథము మాతాపితరుల భక్తియు, గురుభక్తియు, దైవభక్తియు, పతిభక్తియు, గలిగి సంసారమున ఇట్టినీతిచే మెలంగుమని బోధించె. నిక ద్వితీయము. సంసారంబన ఇట్టిది, నీవన ఇట్టివాడవు, ఈరెంటిమధ్య కీలునుగని మెలంగిన జాలునని సద్గురుమాట్కి బోధించె. ఇకను తృతీయమగు ఈగ్రంథము నేతి నేతియను మహావాక్యము సరణి. అనగా, ఇదిగా దిదిగాదని తుదకు నిర్విశేషమగు ఒక్క పరమాత్మయే తప్పక నిలచియుండునని నిలువంబడెను.

యింతకుమున్న ఈకవివంశములో జన్మించి సాధుమూర్తియై, లోకహితార్థియై, ఆర్యశిఖామణియై ఆత్మతత్వ పండితుండై, సర్వసంగ వర్జితుండై, యోగివరుల కీశ్వరుండై, మహామహుండై, వెలయు శ్రీవేమనాచార్యులు చెప్పియుండిన పద్యములరీతిని వీరును చెప్పియుండిరి. చెప్పుటయందేమి చేయుటయందును శ్రీ వేమారెడ్డిగారితో యీ నారాయణరెడ్డిగారు సమానులనిన లోకసమ్మతమైయుండును.

"శ్లో॥ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య। మామేకం శరణంవ్రజ" అని శ్రీభగవానుడానతిచ్చినట్లైవడి అనగా సర్వధర్మములు దలినన్నే శరణుబొందిన నిన్ను తప్పక రక్షించెదనని ఆజ్ఞయిచ్చు సరణి ఈగ్రంథము ఏవిశ్వాసమును లేక ఒకేవిధముగా సర్వధా భగవానుడే రక్షయని దృఢముగా జెప్పుచుండె. యిట్టిగ్రంథము నచ్చొత్తింపజేసి ద్రవ్యసహాయమొనరించి మహోపకారమొనగియున్న శ్రీ వంగోలు పాపిరెడ్డి సుబ్బమ్మగార్ల సుపుత్రియై శ్రీఆర్యమిత్రిమండలి సభజేరి అహింసాది ధర్మంబుల నాచరించుచు, కీర్తి శేషులైన, గంగుల మల్లిఖార్జున రెడ్డిగారి సతీమణియగు రామలక్ష్మమ్మగారికి శ్రీసీతారామచంద్రప్రభువు యీలాంటి లోకోపకారమగు బుద్ధిని గలుగజేయుచు అంత్యదశయందు సాయుజ్యపదవి నొసంగుగాక.

ఈగ్రంథకర్తయగు కవి మనమందేమరక శ్రీపరమాత్మ నివశించుగాక. పదే పదే యీలాంటి గ్రంథములు వ్రాసి దేశము నుద్ధరింతురుగాకయని శ్రీ పరమాత్మున కనేక ప్రణామములు జేయుచు ఇంతట విరమించుచున్నాడను.

సంతగుడిపాడు
ది6-2-32.

ఇట్లు విధేయుడు,
తోకిచిచ్చు వెంకటప్పలరాజు.

శ్రీసద్గురు రంగేశ్వరాయనమః.

నిత్యానంద మోక్షసౌభాగ్య సహితులారా! సత్కోవిదులారా!

శా॥ శ్రీరమ్యంబగు బ్రహ్మమెద్దియని నే • శీఘ్రంబుగా నార్యులన్
ధీరత్వంబెడ బాసి భక్తి నడుగన్ • దివ్యంబుగా వారలున్
ఓరీ బ్రహ్మము చూడ బట్టబయలం • చొప్పించి బోధించగన్
ధారాళంబుగ సర్వరూపములకున్ • దాసోహమున్ జేసెదన్॥

ఉ॥ వట్టిదిమాయలోకమని • వాంఛలు ద్రుంచియు నిత్యభక్తితో
బట్టబయల్ నిజంబుయని • బాగుగ గ్రంథము యుక్తితోడుతన్
పట్టుగ వ్రాసితీవు భువి • భక్తులు దప్పక సంశయంబనే
గట్టును దాటి మోక్షమును • గ్రన్ననజెందుదు రిట్టిబోధచే॥

చ॥ కదలక వట్టిమాయ శత • కంబును విన్నను కర్మజాలముల్
వదలును సద్గుణంబులిక • వద్దకు జేరును మానవాళికి
న్నిదినిజమంచు నార్యవరు • లింపుగ బోధలు జేతురంచు నే
మదినిదలంతు నీశ్వరుని • మానక నిత్యము భక్తితోడుతన్॥

మ॥ శతకమ్మింటిని సంతసించితిని నీ • శాంతంబు నే గాంచితిన్
మతముల్ భావము మార్గమార్పులని నీ • మాటల్ వినన్ దోచె యీ
హితవుల్ నెంచగ నిర్మలుండవని నే • నింపొందితిన్ బాలకా
నతిచిత్రంబగు నీదు చేష్ట గనగన్ • యానంద సంప్రాప్తమా॥

సీ॥ బాగుగా భువి రెడ్డి • వంశమందున బుట్టి
వాసిని గైకొన్న • వరగుణాఢ్య
గంగులవారింట • ఘనకీర్తి జెందిన
నారాయణుండవు • నయగుణాఢ్య
గురుగోప్యమునుగన్న • గుణకులలో మేటి
కరుణను పడసిన • స్థిరగుణాఢ్య
విధి నిషేధంబులు • వేడ్కతో నెంచరా
సుగుణుండ వగుదువో • సురగుణాఢ్య

తే॥ గీ॥ నీకు సంపూర్ణజ్ఞానంబు • నిలచుకొరకు
పరమగురుమూర్తి నేవేళ • భావమందు
నిల్పి సేవింపుచుందువు • నియతితోడ
అన్యభావంబులేకుండు • నతిగుణుండ॥

ఇట్లు
సద్గురు విధేయుఁడు,
వాలిచర్ల హనుమయ్య.

అన్నవరం.
24-3-32.

ఓం.

శ్రీ సద్గురు పరబ్రహ్మణే నమః.

వట్టిమాయ శతకము.

సీ॥ శ్రీశివరూపుఁడై చెన్నొందు హనుమయగురునాశ్రయింతు నేకోర్కిఁ బోక
తమరంగట్లలోకమంతయుఁ గాంచు భక్తులబహుగఁ బూజింతు నే భ్రాంతిఁ బోక
సకలజీవులకును సాష్టాంగముగఁ బడి దాసోహమందు నే దారిఁ బోక
చక్కఁగా శతకంబు సంపూర్తిగాఁగ సద్బుధులఁ గొల్తునే వేరుఁ బోక
తే గీ॥ పలుకుపలుకునఁ దప్పులే పట్టఁబోక
అర్థమంత నిరర్థమంచనఁగఁబోక
నిజముబద్ధాలె యౌనంగ నెగ్గఁబోక
నుడితిదితరజనము సన్మోదముఁగాక॥ 1

సీ॥ జగతికాధారమ్ము సత్యమంచనిశమ్ము తేటగాదానినిఁ దెలియలెస్స
కలధనంబుల నెల్ల జ్ఞానమే హెచ్చని తేటగాదానినిఁ దెలియలెస్స
ధర్మతత్వమ్ముల దయమిక్కుటంబని తేటగాదానినిఁ దెలియలెస్స
ఓరిమి గుణముల నుత్తమగుణమని తేటగాదానినిఁ దెలియలెస్స
తే గీ॥ నిత్యమంగళవస్తువుఁ దెలియలెస్స
తేటలోఁ దేటమనసుచేఁ దెలియలెస్స
తెప్పకొయ్యనుఁ గొనియీదఁ దెలియలెస్స
బట్టబయలొక్కటే తప్ప వట్టిమాయ॥ 2

సీ॥ కావ్యసమ్మతమైనఁ గానిదేదియు లేదు కోరినచదువందు కొంతమంది
శాస్త్రసమ్మతమైన చదువు లేనిది లేదు గురుమూర్తి కృపయందు కొంతమంది
వేదసమ్మతమైన వేరుమోక్షము లేదు కూడినపనియందు కొంతమంది
యుపనిషన్మతమైన నోగిబంధమే లేదు గుణరహితంబందు కొంతమంది
కొత్తపద్ధతివలదందు కొంతమంది
గురుతుముఖ్యమటందురు కొంతమంది
గురునిసేవయె సుఖమందు కొంతమంది ॥బ॥ 3

సీ॥ విష్ణువే దైవంబు విష్ణువే ఘనుఁడని యెన్నుచు వైష్ణవులన్నమాట
శివుఁడె దేవుండని శివలోకమిదియని యెన్నిమారులొ శైవులన్నమాట
శివకేశవులు వేరె వివరింపగానని మున్నుగా సామాన్యులన్నమాట
శక్తియే జగతి చిచ్ఛక్తిమూలంబని పన్నుగా శాక్తేయులన్నమాట
దేవుఁడెక్కడనున్నాఁడు దేవులాట
నిన్నుఁగననీవు నీవుగానున్నమాట
ఇన్నిమాటలఁబలుకఁటే సన్నమాట ॥ బ ॥ 4 [వలుకు

సీ॥ బ్రహ్మకుముఖమందు బ్రాహ్మవర్యులు పుట్టుక్రమమిదె యనుచు వేదములు
భుజముల రాజులు భుజబలులై పుట్టుక్రమమిదె యనుచు వేదములు వలుకు
నూరుస్థలమునందు భూరి వైశ్యులు పుట్టుక్రమమిదె యనుచు వేదములు వలుకు
పదముల శూద్రులు తుదకుఁ బుట్టిన పుట్టుక్రమమిదె యనుచు వేదములు వలుకు
ఎంచి యూరు శాస్త్రములిలఁ బెంచి పలుకు
తమనుఁదా మెరుఁగని పురాణముల పలుకు
అలుకువిడి యహంకారమే పలుకొ పలుకు ॥బ॥ 5

సీ॥ మతముల హైందవమతమె ముఖ్యమటంచు ప్రతిసారి హిందువుల్ పలుకుచుం
ప్రేమమై మహమ్మతంబె పెద్దదియటంచుఁ బట్టున మ్లేచ్ఛులు పలుకుచుంద్రు [ద్రు
కలమతంబులలోనఁ గ్రైస్తవమతమె సేవ్యంబటంచుఁ గ్రైస్తవుల్ పలుకుచుంద్రు
యుపకారమునకీదె యొప్పెడు మతమని బౌద్ధమతార్యులు పలుకుచుంద్రు
మతములన్నిట సమ్మతి మంచిదంచు
బలముగల్గిన వారలు పలుకుచుంద్రు
మతము గీతమని కెటమతమను బలంద్రు॥ 6

సీ॥ విగ్రహారాధనా విషయమెక్కడు మోక్ష తత్వమంచందురు దానివారు
నిర్గుణబ్రహ్మము నిజముగా వేడినఁ దరుగు లేదందురు దానివారు
అదిగాదు దేశంబు నాదరించుట మంచి దశయటంచందురు దానివారు
ధనమున్న సకలంబు దానిలోఁగలదని తరిమి చెప్పుదురెంతొ దానివారు
భార్య లేకను సుఖమును వడయలేరు
దారి దానికిదియ యంద్రు దానివారు
తరుణిసంటుఁటఁదగదంద్రు దానివారు ॥ బ ॥ 7

సీ॥ తల్లిదండ్రులసేవ దైవసేవయటంచు గుఱుతోడనందురు కొంతమంది
అన్నదానముఁ జేయనంతె చాలునటంచుఁ జక్కగానందురు చాలమంది
పెద్దలసేవింపఁ బెరటివృక్షము మోక్ష మిదె మంచిదండ్రు మరింతమంది
తీర్థయాత్రలనన్ని తిరుగఁ బుణ్యం బెంతో యేమి చెప్పుదుమందు రెంతోమంది
ఇచ్చు ఫలముపవాసమంచెచ్చుమంది
[illegible]సంబుఱాణముసుఖమని వేలమంది
యొందులకివిగుణమని రొక్కంతమంది ॥ బ ॥ 8
సీ॥ అదెపుట్టునదెపోవుగదమన కేటికి యెంచుటఁబని లేదు మంచికొఱకు
పుట్టినందులకట్టిచట్టముల్ వడలక నుంచవలె మనసు మంచికొఱకు
యెవరికెట్టులఁ బెట్టునవనిలో దేవుఁడు మించఁబోదట్టని మంచికొఱకు
యుత్తమోమాటలునుత్తమోమాటలే త్రెంచవా బంధముల్ మంచికొఱకు
యెంచమానమె మంచిదౌ [illegible]చికొఱకు
మంచికా మంచియందురు మంచికొఱకు
మెంచియీరీతియంటినా మంచికొఱకు ॥ బ ॥ 9
సీ॥ సత్తునుండియె సృష్టి సాగివచ్చినదంచు నాదిపల్కునొకొక్క యుపనిషత్తు
అదిగాని దేదీనికాదికారణమంచు నొప్పుగాననునొక యుపనిషత్తు
మొదటసత్తే యుండి మొలచె సత్తుగదాని యునికి యేయనునొక యుపనిషత్తు
సృష్టికిమూలము సృష్టియేయంచును నుత్తదక్ వేరొక్క యుపనిషత్తు
పయిగననికొంతశాస్త్రము పలుకునెత్తు
గ్రంచెయనియద్దియేతిరిగియనుఁజత్తు
చివరభగవంతుఁడొకడని చెలగియెత్తు ॥ బ ॥ 10
సీ॥ అండమందున జీవులవతరించుటఁ గొన్ని పాలు లేకనుఁ బెర్గు బాగుగాను
స్వేదమందునఁ గొన్ని స్వేచ్ఛమైఁ బుట్టుటఁ దల్లి లేకనుఁ బెర్గుదరుచుగాను
మావియందునఁ గొన్ని మహిమగాఁ బుట్టుటఁ దల్లిపాలనుఁ బెర్గుఁ దండిగాను
యుద్భిజ్జముగ నేలనూరకఁ బుట్టుటఁ జలనము లేకుండుఁ జల్లగాను
గగనచర జలచరములై కాంచఁగాను
భూమిచర్లునచరలుగఁ బొదలఁగాను
దేవుడందురు వీటినిఁ దేలఁగాను ॥ బ ॥ 11

సీ॥ ఆధారచక్రంబునారయగుదమందు గణపతియచ్చటఁగారకుండు
స్వాధిష్ఠచక్రంబుస్వయముగాగుహ్యము బ్రహ్మదానికిఁజూడఁబాలకుండు
మణిపూరకంబికమనునాభియందున నారాయణుండటనాయకుండు
హృదయకంజముఁజూడ హెచ్చైయనాహతమ్మునసీశుఁడధిపుఁడై పొదలు
కంఠమందువిశుద్ధము గ్రాలుచుండు [చుండు
బొమలసందున నాజ్ఞేయముతలనుండు
దాసహస్రారమంచుశాస్త్రమునసుండు ॥ బ ॥ 12

సీ॥ అన్నమయమె బ్రహ్మఁగన్నవారికినంచు సమ్మతిఁజెప్పు వేదమ్ముకొంత
బ్రహ్మమనోమయ బ్రహ్మమనితిరిగి సమ్మెనొసర్చు వేదమ్ముకొంత
ప్రాణమే బ్రహ్మమా ప్రాణిఁగానఁడటంచు నమ్మించిచెప్పు వేదమ్ముకొంత
విజ్ఞానమయబ్రహ్మమజ్ఞానమునడంచి నెమ్మిమెఁజెప్పు వేదమ్ముకొంత
సూటియానందమయబ్రహ్మకోటియంత
యనుచుదలవంచె వేదంబు వెనుకఁగొంత
నిన్నుఁగానఁగఁబలుక-లేసున్నవింత ॥ బ ॥ 13

సీ॥ ఖేచరిఁజూచినఁగేశవుండగుపడు నయ్యలా రామనక నెడివారు
భూచరిఁజూచినప్పుడెహరికనుపడు నమ్మలా రామనక నెడివారు
శాంభవిఁజూచినశంభుండుప్రత్యక్ష మానయ్యమనకింకన నెడివారు
షణ్ముఖిఁజూచినఁజక్కనిత్రోవమ్ము ముక్తినిఁగొనుఁడనిముంచువారు
మధ్యనుంజూచుగడియలో మాయపోరు
నిద్రసలదని పాఠముల్ నేర్పువారు
ముద్రలకు పిడుమనెదరు ముసలవారు ॥ బ ॥ 14

సీ॥ అండమేగ్రుడ్డనిపిండంబెకళయని యొప్పుగాగురువులుచెప్పిచూపి
బ్రహ్మాండమేచూపు బ్రహ్మాండమంతనునిన్నుఁగాఁజెప్పుచునన్నుఁజూపి
తెల్లగానున్నది నల్లగానున్నది గంగయమునలంచురంగుఁజూపి
యందుసరస్వతిబిందువేచూడంగ తీర్థముల్ వలదనివార్థిఁజూపి
చిత్తునకుమూలమైనయా సత్తుఁజూపి
సచ్చిదానందవేధపు దెచ్చిజూపి
భవములేదందు రెవరికిజీవరకాపి ॥ బ ॥

సీ॥ కంటిలో నెఱ్ఱఁగఁ గనుపడుచున్న దే బ్రహ్మరాశిష్యుఁడ బాగఁ జూడు
నల్లగు కృష్ణునుఁ జుట్టు నమ్మరా విష్ణువు కల్లలేక నుసుంతఁ గలయఁ జూడు
మరియున్న వర్ణంబు మానాథుఁ డెరుగరా వెదుక నేలను నీవు వేరెచూడు
ఎఱుఁగని వారలీ రెచట నోకలరని చెప్పుచుండెద రెంతో చింతఁ జూడు
మూర్తులు మువ్వురు నీవుగాఁ బోల్చి చూడు
మంతకు మిగులు లేదు విస్మంత చూడు
బ్రదుకుఁ దెరువను గురునిఁ బో బ్రతిమలాడు ॥ బ ॥ 16

సీ॥ ఆకాశమున వాయువవతారమెత్తె నా వాయువునకు నగ్ని పరగఁ బుట్టె
నగ్ని చే జలమయ్యె నా జలమున భూమి భువికిఁ గర్మేంద్రియంబులనుఁ బుట్టె
నటు పైని జలము సకాదిలోఁ జూడంగ విషయేంద్రియంబులు వేడ్కఁ బుట్టె
జ్ఞానేంద్రియంబులు కలిగె నయ్యగ్నికి-వాతావరణముట్టిపడుచుఁ బుట్టె
పంచప్రాణంబులవియెగాఁ [illegible]యుట్టె
సాకలోనింద్రియాదులఁ జంకఁ బెట్టె
నాశతో శాస్త్రములఁ గాంచనంతచుట్టె ॥ బ ॥ 17

సీ॥ యమనియమములయందవని వత్సరమున్నఁ దరుఁగని పదవికి దారిఁ జూపు
భూరి ప్రాణాయామమున నెల రారున్న బ్రహ్మపురకిఁ జేరు బాటఁ జూపు
బూని ప్రత్యాహారమున మూడు నెలలున్న భావంబునకు మంచి పదవి జూపు
ధ్యానంబుఁ దప్పక దపమాచరించిన మూడు పక్షములందు ముక్తిఁ జూపు
ధారణకుఁ బాలుఁ బక్షము తననుఁ జూపు
మననమా వేళ నేకపుమహిమఁ జూపు
మానమాధియె ఘనసమనువ్యాసమాపు ॥ బ । 18

సీ॥ తూర్పున నింద్రుండు దొరయయి పాలించు నింద్రలోక మొకటియుంపు గలదు
దక్షిణదిక్కున ధర్మరాజేలెడు శమనలోకంబదే చక్కఁ గలదు
పడమర వరుణుండు పటుధృతిఁ గాపాడు వరుణలోకంబు నావరుసఁ గలదు
యుత్తరానఁ గుబేరుఁడో గిరాజగానుండు యక్షలోకంబదియవినఁ గలదు
ఈశుకైలాసమామూల నెంచఁ గలదు
అగ్నినైఋతి పవనుకందు గలద
టంచు సకలపురాణమ్ములందు గలదు ॥ బ ॥ 19

సీ॥ అటు నేఁడు నిటు నేఁడు నైనలోకము లెన్ని గుణియింపు మని చెప్పి కొంతచూపు
పైన స్వర్గమ్ము నుఁబడఁపడి మానవ పాతాళలోకముల్ ప్రతిభఁ జూపు
తరణిలోకంబు సుధాంశులోకంబని పాలుమాలకఁ జెప్పి బహుగఁ జూపు
నక్షత్రలోకంబు నాణెమైయున్నది ధ్రువలోక మదెయని దూరి చూపు
లోకసముదాయ మెల్లను లోని చూపు
కొంతఁ జూచిన నీవేసిఁ గొంతచూపు
పలుకునైదు వేదమ్ముల పలుకు నాకు ॥ బ ॥ 20

సీ॥ ప్రతిని మేషము వేద పారాయణము జేయ బ్రహ్మయజ్ఞంబదే భవ్యులార
అగ్నినాజ్యము పోసి యర్చింతురే వేళ దేవయజ్ఞంబదే ధీరులార
పితృదేవతలకతిప్రియముతోఁ బెట్టినఁ బిత్రుయజ్ఞమయ్యదే వేత్తలార
అతిథికి నాహారమడిగినప్పుడొసంగ నతిథియజ్ఞంబదే యయ్యలార
భూతములకు బలుల వెట్టఁ బూజ్యులార
యజ్ఞపంచకసంస్కారి యగును కోరఁ
విషయ మెరిఁగి చరింపుఁడీ విబుధులార ॥ బ ॥ 21

సీ॥ అశ్వమేధముఁ జేయ విశ్వము స్వర్గంబుఁ దరుఁగని యశమని తిరిగి తిరిగి
మేకయజ్ఞ మొనర్ప లోకముల్ జూపించుఁ దరుఁగని సుఖమని తిరిగి తిరిగి
రాజసూయముఁ జేయఁ దేజమంతటఁ గల్గుఁ దరుఁగని ముదమని తిరిగి తిరిగి
క్షుమదోసకాయ యజ్ఞము బహుపుణ్యము తరుఁగని ఫలమని తిరిగి తిరిగి
నరులకును నరులు వ్రాసిఁ దిరిగి దిరిగి
యెఱిఁగి చేసిరి కొందరు తిరిగి తిరిగి
నరుఁడు నారాయణుఁడని దరికిఁ దిరిగి ॥ బ ॥ 22

సీ॥ గజముఖునకు గుడిఁ గల్పించి సేవింప మేదినియీజన్మ మేలు మేలు
హనుమంతు దేవాలయమ్మునుఁ గట్టింప మీదట జన్మంబు మేలు మేలు
గోపాలమూర్తికి గోపురాల్ గట్టింప మిక్కిలి జన్మంబు మేలు మేలు
శివునకు నిత్యాభిషేకముల్ బొనరింప మించనీజన్మంబు మేలు మేలు
రామునకు ధ్వజము నెత్తించ లావు మేలు
ఆదిశేషునిఁ గొల్వగా నతిగ మేలు
నిజము నీ మేలు నా మేలు నిద్ర మేలు ॥ బ ॥ 23

సీ॥ పోలేరు నెత్తినఁ బోయనీళ్లే తేలు బోనమ్ము దినఁ బెట్టభూమిపండు
సంకమ్మ తిరునాళ్ళ నతిసంభ్రమమునఁ జేయఁ దరుగు లేకుండఁ బాతర్లు నిండు
సద్దంకి కానందమానటుల్ పసపును బూసినకఁడియుముదురుపండు
మహాలక్ష్మి కెప్పుడుమానక వడపప్పుఁ బానకాల్ చేసినఁ బ్రీతి పండు
ఘనత శ్రీ కూనలమఁ గొల్వఁ గడుపుపండు
నువ్వులమ్మను వేడిన నువ్వుఁ బండు
పంటపండెనిపండిలఁ బండకుండు ॥ బ ॥ 24

సీ॥ చచ్చినవారికి సమాధియనికట్టి పరుసనుబూజింత్రు వారివారు
గోరీగఁ గొందరు గోపురమ్మేర్పర్చి పూజింపుచుందురు పూనికవారు
తులసికోటగఁ గట్టి తోటగాఁ గావించి కోరి పూజింతురు కులమువారు
బొమ్మగాఁ జేయించి బొందపై శిలనుంచి యురుభక్తిఁ బూజించుచుందురు వారు
పాయిగురుతుగ శాసనాల్ వ్రాయువారు
నాగదెముసుఁ దెచ్చి నాటువారుఁ
గిట్టిలఁ గాల్తుమనువారు కడకు లేరు ॥ బ ॥ 25

సీ॥ బ్రహ్మచర్యమె ముక్తిబాటకు మొనగాఁడు మాటతొల్గక రండి మాయగాదు
రాజయోగమె ముక్తి రమణీసంగంబని సాటి చెప్పుదురెంతో చక్కఁగాదు
మించ దానప్రస్థమెంచ శక్యమె ముక్తి మహిమ వినుఁడిక సంబరముఁగాదు
సన్న్యాసమునఁ గాని సాధింపలేమందు ముక్తికింకొకయుక్తి మొదలుగాదు
వారువారలపుస్తకాల్ వ్రాసిరిదు
తెలివితేటలుగన్నారు తిరుగఁగాదు
నీటుమైత్రిగ్గుటదియొక నిరతిగాదు ॥ బ ॥ 26

సీ॥ వైకుంఠమే మహా వైకుంఠమందుమా యొక్క శ్రీహరికిందనున్న దామె
కైలాసమే మహా కైలాసమందుమా భుజగభూషణునాజ్ఞఁ బొందుటామె
సత్యలోకమె మహా సత్యమేయందుమా బ్రహ్మపత్తనమని పలుకుటామె
గోలోకమే మహా గోలోకమందుమా పదుగురి చేతిలోఁ బడినదామె
స్వర్గమే యనని౦ద్రుని స్వంతమామె
యీతను వెయనియంచ మామెరుకదామె
మరలసుఖమనునేటిలో మాన్యమామె ॥ బ ॥ 27

సీ॥ కోటివిద్దెలునైనఁగొండ్రకుఁదచ్చని మేలుబల్కెడువారిమీరఁగలరు
చదువుమూడవకన్న చదువుశ్రేష్ఠంబని మేలుబల్కెడువారిమీరఁగలరు
చదువుగాదది తెల్విచదువెయెక్కువయని మేలుబల్కెడువారిమీరఁగలరు
విద్యలన్నిటిబ్రహ్మవిద్యమంచిదియని మేలుబల్కెడువారిమీరఁగలగు
మేలుడబ్బనదానినిమీరఁగలరు
మీరెధీరులమనువారిమీరఁగలరు
మేలుసీరీతినంతటమీరగలరు ॥ బ ॥ 28

సీ॥ అడ్డబొట్టేపెట్టదొడ్డముక్తియటంచుఁ గానరామీరనిదానివారు
నిలువుబొట్టేయమున్నిలువఁబెట్టునటంచు నానదామీకనిదీనివారు
చుక్కబొట్టునబమ్మచిక్కడామీకిక మానుడీవాదముదానివారు
చుట్టుకొల్లాపురిబొట్టుమంచిగనుండు దానిసుఖంబనిదీనివారు
మాసితముగంగిబొట్టనిదానివారు
పోనివిదిబొమలబొట్టనిదీనివారు
లేనివారలుబొట్టులే లేనివారు ॥ బ ॥ 29

సీ॥ బొమ్మలాటకుసరిబొమ్మలాటేసుమాఁ యనుచుగొంతజనమ్ములనుచునుండ
వీధినాటకమంతవింతగాఫలమిచ్చునది లేదనుచు గొందరనుచునుండ
పలునాటిసుద్దులపాటిగాథలుజగమ్మందు లేవనికొందరనుచునుండ
హరికథవినుచుబ్రహ్మానందముఁజెందిహాయిహాయనికొందరనుచునుండ
బంతులాటలుసతముగస్పట్టుచుండ
గొసరిగారడివిద్యనేగోరుచుండ
నిలచునిజవస్తువునుఁగాంచునిరతినుండ ॥ బ ॥ 30

సీ॥ రంగులలోనెఱ్ఱరంగె శ్రేష్ఠంబుగఁజూడగా జగతినిఁజూపుజనము
నల్లరంగేమంచినాణ్యమంచనిమెచ్చిచూడగాఁ జగతినిఁచూపుజనము
పచ్చరంగుఁమదిభావించిభ్రాంతితోఁజూడగా జగతినిఁజూపుజనము
తెల్లరంగేరంగుతేలగాననియుక్తిఁజూడగా జగతినిజూపుజనము
ఆకుపచ్చకుమిగులులేద నెడిజనము
అందమేదనిరంగులనాడుజనము
తిరిగిచెప్పుటనాకెంతతిక్కఁదనము ॥ బ ॥ 3

సీ॥ భగవంతుఁడిట్లుగఁబరిణమించెనటంచు సద్వైతసిద్ధాంత మంతచెప్పు
భగవంతుఁడట్లెలఁ బరిణమించునుజీవ సిద్ధినాద్వైతులు స్థిరతఁజెప్పు
భగవంతునకుమాకు భ్రాంతియడ్డంబని శ్రీవిశిష్టాద్వైతి చేరిచెప్పు
భగవంతుఁడనశాంతభావమేయనిమాధ్వసిద్ధాంతమొకవైపుచెలగిచెప్పు
భూరికర్మయ యిదియని బుధులుచెప్పు
గాదు లేదని యెన్నియో కథలుచెప్పు
నిక్కమెంచిన స్వప్నమే నిజముతప్పు॥ బ॥ 32

సీ॥ ధనముఁగలిగిన నెన్నధనముతోసాటేది యున్నదనిధరణిమున్నుఁగనఁగ
గుణముతోడనెకల్గుననిమాడిసిద్ధులు దీనికిసమముగావానిఁగనఁగ
నాత్మబలములేకనాత్మనుఁగనుటకు దేనికిగాదనిలోనఁగనఁగ
సాంగత్యమునఁగానిసంగతిలేదుగా ఫలముదానికిసమమిలనుఁగనఁగ
గష్టమునఁగానిదేదియుఁగష్టమనఁగ
నెంతఁజచ్చినఁసంతియేచింతఁ[illegible]ఁగ
నింతయేటికిఁగనులఁగాసింతఁగనఁగ ॥ బ ॥ 33

సీ॥ రుచులలోఁదీపియేరుచియటంచనుజిహ్వదానిఁదెమ్మనువారుధరణిఁగలరు
చేదు లేనిదిరుచిచెడ్డగానుండునుతిరిగితెమ్మనువారుఁ దిరుగఁగలరు
వగరు లేనిదిరుచిబాగుబాగనియంచు దానిమెచ్చెడివారుధరణిఁగలరు
యుప్పు లేనిదియెంతయున్ననురుచిలేదు తెప్పించుమనువారుతిరుగఁగలరు
పులుసురుచియనువారలు భువినిఁగలరు
కారమునురుచియనువారుఁగలరుకలరు
ప్రాణమొనరికిరుచిగాన బ్రతుకఁగలరు ॥ బ ॥ 34

సీ॥ భూమిశాశ్వతమనిపోదికెన్నటికిని యొక్కఁడేయిదియనియొక్కఁడాకరు
ధనముశాశ్వతమనిదాచియుంచెదమనియొప్పుగానిదియనియొక్కఁడాకరు
కీర్తిశాశ్వతమనికృతిచెడఁబోదని యుత్తదంతయునఁనియొక్కఁడాకరు
గురుఁడశాశ్వతమనిగురినిల్పవలెనని యుత్తమంబిదెయని యొక్కఁడాకరు
యొార్పుశాశ్వతమనియుందురొక్కఁడాకరు
యొక్కటిసతముకాదనియొక్కఁడాకరు
యొజ్జలీరీతిఁజెప్పిరియొక్కఁడాకరు ॥ బ ॥

సీ॥ ఆదాయముల పెద్దయమ్ముటఁ గొనుట యేయంతకం టెనుఁ జూడ మసఁగ విందు
భూమికంటెని కెందుఁ బోలు పారడని తొలి యూదాయమే యని యసఁగ విం
గోవుల మేపిన గొప్పలాభము ధాత్రి నంతకు మిగు లేదియసఁగ విందు [దు
మేకల సాకఁగ మేలు లాభము వచ్చు నౌనె దీనికి సాటియసఁగ విందు
గొర్రెలంతకుఁ బాదినా గూడ విందు
కోడితో సాటి లేదని కోరవిందు
పాడిఁ దప్పిన లాభమే పరగనిందు ॥ బ ॥ 36

సీ॥ కంపపుల్లల గూటఁ గష్టమేమియు లేకఁ జిరతరంబుగఁ బెర్గు జీవులెన్నొ;
మట్టియందునఁ బుట్టి మట్టియే తినబట్టి చిరతరంబుగఁ బెర్గు జీవులెన్నొ;
నీటిలో నేపుట్టక నీటిలో నేచిట్టక చిరతరంబుగ బెర్గుఁ జీవులెన్నొ;
మేడలందునఁ నునికి మేటి యుయ్యాలలందుఁ జిరతరంబుగఁ బెర్గు జీవులెన్నొ
చింత జూడఁగఁ బొటలోఁ జీవులెన్నొ;
చీము దోమలుగా వచ్చు జీవులెన్నొ;
పాముపుట్టను జేసెడి పాటులెన్నొ; ॥ బ ॥ 37

సీ॥ తిరుపతి వేంకటేశ్వరుఁ జూడఁ బోయినఁ జాలని కొందరీలీలనంద్రు
పండరీపురమున రంగనిఁ జూడఁ జాలని కొందరీలీలనంద్రు
భద్రాద్రి నగరిన భద్రేశుఁ జూచినఁ జాలని కొందరీలీలనంద్రు
కోటయ్య తిరునాళ్ల కూటముఁ జూచినఁ జాలని కొందరీలీలనంద్రు
భక్తి కబ్బయ్య నీక్షింపము క్తియంద్రు
బిలము నల్లయ్య గాంచిన భక్తి రెయంద్రు
పలనీ గోలమునకని మేలు గంద్రు ॥ బ ॥ 38

సీ॥ సాలోక్యపదవిని సాటి చెప్పుచునుంత సత్యముగ గని నెంతు సరగ వినిన
సామీప్యపదవినిఁ జక్కఁగా వినుమని నిత్యముఁ గన నెంతు నిబ్బరమున
సారూప్యపదవినిఁ జాలఁ గ్రహించిన సరసులకని యెంతు సంబరమున
సాయుజ్యపదవి శాశ్వతమోక్షదం బౌటఁ దబ్బర యని యెంతుఁ దత్క్షణమున
సగుణమని నిగ్గ యెంతు రిచ్ఛావిధమున
నిర్గుణమ్మని యూరించి నీతిఁ గనిన
నుండియున్నిటిఁ బిలచు నీ యుక్తిఁ గొనిన ॥ బ॥ 39

సీ॥ తామరాకునసీరుతగిలియున్నవిధంబుఁదగులుముసంసారధర్మమందు
బురదలోఁగుమ్మరపురుగుపోయినచాలుఁబోవుముసంసారమోహమందు
గాలివానినసణిఁగోర్కెలేమియులేకఁజరియింపుసంసారచక్రమందు
గ్రామకరణముపోల్కెఁగనుఁగొనియానీతిమెలఁగుముసంసారమిషకుమందు
భారమిఁక లేదటంచుఁగస్పట్టుమొందు
ఉగిన తరువాయిఁదెలియును ద్వైత్యమొందు
ననుచుఁజెప్పెడివేదాంతమందుడిందు॥ వ॥ 40 [డు

సీ॥ అన్నవస్త్రములేకసరచుచుండునొకఁడు పాలుపెరుగునుఁగూర్చిపలుకు నొకఁ
భూమిపై త్రైమలేకపోయెననిమొకంపుముఱుఁగులగొలుసులమురియునొకఁడు
నిల్వనీడయు లేక నీడఁగోరు నొకండు నుయ్యాలకై యూఁగు చుండునొకఁడు
ఒకకదమ్మిడికోరకోకడునొకండు నూరురూప్యములని నుడువు నొకఁడు
వేయిఁగోరునొకఁడు వేల్పనొకఁడు
లక్షకధికారికఁగోరులకొనొకఁడు
కోటిమాట్లనమంచని కోరునొకఁడు ॥ వ॥ 41

సీ॥ సంతానమే లేక సంతాపపడువారు సంతానమెక్కుఁడై చచ్చువారు
విద్యమాకేదని విధినిఁదిట్టెడువారు విద్యయేఁటికటంచు విసుగువారు
బలముమాకెట్లని పట్టుఁబట్టెడివారు బలమెందులకటంచుఁ బలుకువారు
ఘనముమాకెటు వచ్చుఁగాసింతయనువారు ఘనమదెందులకంచుఁగసరు
పంపుకొనినసదిరాదని పడెడువారు (వారు
తిరుగుచుండిన నిదురనాఁ దిట్టువారు
ఆకలేటికిలేదని యడుగువారు ॥ వ॥ 42

సీ॥ గురుఁడను నేనని గురుతుఁజూపెదనని డబ్బు లేదనిముందు డబ్బు నడుగు
జ్యోతిష్కుఁడను నేనుశుభమువ్రాసెదనని డబ్బు లేదనిముందు డబ్బునడుగు
వైద్యుఁడ నేనని వచ్చిడంబముఁజూపి డబ్బు లేదనిముందు డబ్బునడుగు
వ్యాజ్యముఁ గెలిపింతుననిలంచగొండితా డబ్బు లేదనిముందు డబ్బునడుగు
డబ్బులేదనుచు దలారి డబ్బునడుగు
డబ్బు లేదని స్వామికి డబ్బునడుగు
జేరియూరీతి ధనికై చెప్పనడుగు ॥ వ॥ 43

సీ॥ దేవుఁడేమనలనుఁ దెప్పించెనిట్లని చెప్పుమరొక్కరు చేతఁజూచి
దేవుఁడు తెచ్చునా తెల్వితక్కువయని పల్కుదురొక్కరు పారఁజూచి
వచ్చిపోవుచునుండునైనమేమిమనకుఁ దెలియుఁడనునొకండు తేరఁజూచి
రాలేదుపోలేదు రాదికఁబోదిక నిజమనునొక్కండు నియతిఁజూచి
తినుటకె మనమనునొకఁడు తిరిగిచూచి
తిన్నసుఖమెయనునొకఁడు తివిరిచూచి
జగతిఁబడిమాదిఁయిట్టుల జన్మఁజూచి ॥ బ ॥ 44

సీ॥ చౌషష్టివిద్యలఁజదువుదానినిఁగాంచి వాసికెక్కినవాఁడుపండితుండు
వేదాంతసూత్రంబువిరివియింతనిపోయి పలుకనేర్చినవాడు పండితుండు
హేయశరీరమంచెరిగిభ్రాంతినివీడి బ్రతుకనేర్చినవాఁడుపండితుండు
సర్వభూతములకుసాక్షినేననివిని భయభక్తిమనువాఁడుపండితుండు
ప్రజ్ఞ చేరెంటివిడువాఁడు పండితుండు
పరమశాంతస్వభావుఁడె పండితుండు
బాగుఁదెలసినఁవాఁడెపో బ్రాహ్మణుండు ॥ బ ॥ 45

సీ॥ సంగరంబునఁజావస్వర్గమేయనమరిఁ గాశిలోఁజచ్చినఁగలుగుసుఖము
ఉత్తరాయణమునందుత్తమం బేయనఁ శుక్లపక్షమునందుఁ జూడుసుఖము
పగటిపూటచావు బంగారుచావైన, నంజురోగముచేత నమ్మసుఖము
ఏకాదశీమృతి యిన్నిటఘనమైన నిధిమీఁదమరణంబు నిత్యసుఖము
సోమవారమీయన్నిటఁ జూడసుఖము
అంతకంటెను నాయాస మధికసుఖము
నిద్రనుండియె చావనిన్నిటను సుఖము ॥ బ ॥ 46

సీ॥ కూలివానిపయినిఁగోపంబుఁజేసియుఁ దగ్గమానికఁగొల్చుధాతయొకఁడు
మణుగునింతనిచెప్పి మాయగాదనియని తక్కువఁగూచెడుధాతయొకఁడు
మూరయింతనిపల్కిమూల్యమింతనితెల్పి తక్కువనిచ్చెడుధాతయొకఁడు
వడ్డీవడ్డీకిఁజేర్చి వచ్చునేడాదికి తక్కువవ్రాయుచు ధాతయొకఁడు
దయనువిడనాడి తిట్టెడు ధాతయొకఁడు
ధర్మమేజయమనికొట్టు ధాతయొకఁడు
ధరణిసృష్టించె నీక్రియ ధాతయొకఁడు॥ బ॥ 47

సీ॥ మొన్నఁజూచినవారు నిన్నఁబోయినవారు నున్నవారందుకే యున్నవారు
మొన్న నవ్వాడివారు నిన్న నేడ్చెడివారు నున్నవారందుకే యున్నవారు
మొన్నఁజేయనివారు నిన్నఁజేసినవారు నున్నవారందుకే యున్నవారు
మొన్నఁజదువనివా ర్నిన్నఁజదివినవా రున్నవారందుకే యున్నవారు
చిన్నవారలు పెద్దలై యున్నవారు
కన్నవారలు నవతలఁ జన్నవారు
నున్నమాటలకేమని యున్నవారు ॥ బ ॥ 48

సీ॥ నవమాసములు మోసినాబిడ్డఁడని యెంతొ తాల్మితోఁ బెంచినతల్లియొకతె
యన్నకు భార్యయై యట్టుపైనవచ్చియుఁ దాల్మితోఁ బెంచినతల్లియొకతె
కన్యనుఁగనిమంచి కరుణతో నిడికడుఁ దాల్మితోఁ బెంచిన తల్లియొకతె
రాజ్యమేలఁగలట్టి రాజునకుసతియై తాల్మితోఁ బెంచిన తల్లియొకతె
తాల్మిఁ బెంచిన గురుసతి తల్లియొకతె
ధర్మమందునఁ బరకాంత తల్లియొకతె
దల్లులనెద నీరందరి తల్లియొకతె ॥ బ ॥ 49

సీ॥ కటికిచీకటిలోన మటుమాయగా జాన పొట్టనింపుటకునై పుట్టినేను
సుతులపైనాసచే సతమునల్లాడితిఁ బొట్టనింపుటకునై పుట్టినేను
ధనమంచు నెప్పుడుఁ గననైతి సత్యముఁ బొట్టనింపుటకునై పుట్టినేను
పాలముపాలమ్మని కలువరింపుచుఁబాడు పొట్టనింపుటకునై పుట్టినేను
బర్రెబర్రెయంచు చేడ్చితి జుట్టనేను
నిల్లుఁబిల్లలని నమ్మితిఁ జెల్లనేను
నెల్లవిధములఁ జూచినఁ జెల్లనేను ॥ బ ॥ 50

సీ॥ కులమెక్కుడని మాకు గోత్రంబుఁగలదని గర్వించుచుందురుగానికొంత
రూపంబుఁగలదని రోగంబులేదని గర్వించుచుందురు గానికొంత
ధనముమాకెనని ధర్మంబుఁగాదని గర్వించుచుందురు గానికొంత
అంగనావ్యామోహ మతిపహితంబని గర్వించుచుందురు గానికొంత
తగనివిద్యామదమ్మునఁ దగిలికొంత
రాజ్యసంబంధమయిన గర్వమునఁగొంత
తపముశీలము మాకని తలతురంత ॥ బ ॥ 51

సీ॥ తోలుబొమ్మకుఁజూడఁదొంబదితత్వమ్ములున్న వాచనికొందరూఁగుచుండ
ముప్పదిపై నారు మురికిబొమ్మకుఁదత్వ సమితినాఁగొందరుచాటుచుండ
నిరువదిపై నేట నీశరీరంబాయఁ గాయంచుఁగొందరుఁ గనుచునుండ
నిరువదారునకుఁబై నెక్కువలేవు తత్వములంచుఁగొందరుఁ దలఁగుచుండ
బంచవింశతియని వేరఁ బలుకుచుండ
నెంచనిరువది మూడని యెసఁగుచుండ
బ్రాపెరైదనికొందరు వ్రాయకుండ ॥ బ ॥ 52

సీ॥ మంచివారినిఁజూచిమంచివారందుము మనముమంచిగనుండమదికిఁగాదు
చెడ్డవారినిఁజూచి చెడ్డవారందుము మనము చెడ్డనువీడ మదికిఁగాదు
ఒకనితప్పులఁబట్టి యెత్తుచుందుముఃగాని మనముతప్పులమానమదికిఁగాదు
పరులసొమ్మునుఁజూచిపంచమందుముగానిమనసొమ్ములఁ బంచమదికిఁగాదు
చెప్పుటలు తేలికయెగాని చేయఁగాదు
కానిపనిఁబూను కిన్నఁడు ఘనముగాదు
తూలిపల్కుట లేటికిఁ దోవలేదు ॥ బ ॥ 53

సీ॥ కారణగురుపాద కమలముల్ శిరమందు సమబుద్ధిఁదాల్చని జన్మజన్మె
అతిథివేళకువచ్చి యన్నమ్మడుగఁగా క్షమముమైఁబెట్టని జన్మజన్మె
భగవంతునేవేళ భజియింపకనుఃబాఃసు సంసృతివిడువని జన్మజన్మె
శరణంబుసీవని శరణుఁజేసినసమ్మి సొంతముఁజేయని జన్మజన్మె
సాధువులఁగొట్టితిట్టెడి జన్మజన్మె
సత్యమాడకఁదప్పిన జన్మజన్మె
శాంతమింతైనలేనిది జన్మజన్మె ॥ బ ॥ 54

సీ॥ పరులకునుపకార మరలేకఁజేసిన దినమెలెక్కకువచ్చు దినముదినము
వ్యక్తిదూషణమాని భక్తిమెచరియించుదినమెలెక్కకువచ్చుదినముదినము
మాతాపితరులకుఁబ్రీతితో మ్రొక్కిన దినమెలెక్కకువచ్చు దినముదినము
ధర్మంబుఁదప్పని కర్మంబుఁనొనరించు దినమెలెక్కకువచ్చు దినముదినము
మనసుభోసీక నిల్పిన దినమెదినమె
వినినమాట జపించెడి దినమెదినమె
జననమరణము లేనట్టి దినమెదినము ॥ బ ॥ 55

సీ॥ అగచాట్లపాలిది యొగతాఁగాదని కష్టసమయమున దృష్టిఁబల్కు
నరజన్మసాటియే మరుజన్మమనుచును సంతసంబుననుండి యింతఁబల్కు
జేసినపనిబహు వాసిగానుండిన నాదెబ్బఁగనుమని యూదిబల్కు
దానుజెప్పినమాటమానుగాఁగాకున్న భగవంతుదయయనివగనుఁబల్కు
జానెఁడేపొట్టకెన్నియో యూనిపల్కు
దన్నుఁదానెర్గ కయఁజిక్కి సన్నుఁబల్కు
సున్నఁగానింతఁజూచిన విన్నఁబల్కు ॥ బ ॥ 56

సీ॥ రాత్రివేళనుఁద్రాపు ధాత్రిపై బడియుండఁ గానకఁ బామను వానిపగిది
దారుపుర్రె జీకటిఁ బారఁజూఁడకఁజోరుఁ డనిభయమూనెడి మనుజుపగిది
నెండమావులనీర ముంచునంచనిపోయి తిరిగివేసారెడి నరునిపగిది
గలనుఁదోచినయాస్తి కలనుఁబోయిననెంతొపరితాపమొందెడుపురుషుపగిది
పెరనుఁగాంతిగ వచ్చెడి పురుషుపగిది
బొట్టనింపెడుగారడి కట్టుపగిది
దిక్కుఁబుట్టించి యురికించు టక్కుజగతి ॥ బ ॥ 57

సీ॥ సాగినప్పుడెయంటు సాగనప్పుడుకంటు పత్తనంబులనంటు పడవకంటు
ధూమశకటమునందుననంటు బడియంటు కాలినడకకంటు కదలనంటు
నీటియంత్రములంటు నిమ్నజాతులకంటు కూటిబసలకంటు కుక్కకంటు
తిరునాళ్లలోనంటు దివ్యగంగకునంటు బట్టలకంటు కంబడులకంటు
దిగుడుబావులకంటు రాతిగుడికంటు
యింటిలోపల నడచిన నింటికంటు
కష్టములువచ్చినప్పుడెక్కడిదియంటు ॥ బ ॥ 58

సీ॥ ముట్టులోపలఁబుట్టి ముట్టులోపలఁ బెర్గి ముట్టుదినమ్ములు ముట్టలేము
యోనియందునవచ్చి యోనియందున భ్రాంతి వీలులేనప్పుడు విడువలేము
చండాలుఁడంచును సరిగరానీయము చండాలముననుండి చనఁగలేము
బొంకుపాపమటంచు బోధించుచుందుముమనముబొంకులుబొంకమాన [లేము
చేరిదొంగకుబుద్ధులు చెప్పగలము
దూర్జారుల నొకరీతిఁ దోలఁగలేము
మాటఁజెప్పినయట్టుల మనఁగలేము ॥ బ ॥ 59

సీ॥ వ్యక్తిపోయినవెన్క వట్టిదేయిదియంత మట్టికేననిదేని మానలేదు
బిడ్డఁగనువేళఁ బెనిమిటినేస్తంబు వలదనితరువాత వదలలేదు
సత్పురాణపఠనసమయవైరాగ్యమ్ము కొంపఁజేరువరకుఁగూడ లేదు
పిడికెఁడుభిక్షంబుఁ బెట్టలేకగృహంబు విడచిపోయెదమని విడువలేదు
కటకటాయిది చెడుగని కానలేదు
పండలేదని యూరకఁ బండలేదు
ఓర్పుతోనుండవలెనని యుండలేదు ॥ బ ॥ 60

సీ॥ చేయుటయొకరుకాఁ జేయుటయొక్కరు వేయుటయొకరు వేంచేయుటొకరు
పెంపారుటొకరిది యింపారుటొక్కరు సంతానమొకరిది చింతకొకరు
మెచ్చువారొకరు పేరెచ్చువారొక్కరు వచ్చుటయొక్కరు జచ్చుటొకరు
వ్రాయుటొక్కరుఁదినవ్రాయువారొక్కరు పట్టువారొకరు చేపట్టుటొకరు
కనినవారొకరను మానమునకు నొకరు
ఉన్నవారొక రేమి లేకున్నదొకరు
నింతజెప్పుటమాటకే వింతకొకరు ॥ బ ॥

సీ॥ వారణాశికిఁజని భవునిసంసేవించి ముక్తికై గంగలో మునిఁగిమునిఁగి
గయవచ్చిజ్ఞాతులకర్మపిండముఁబెట్టిముక్తియంచచ్చటమునిఁగిమునిఁగి [నిఁగి
బహుప్రయాసఁ బ్రయాగవచ్చితీర్థముఁబట్టిమోక్షమంచుఁద్రివేణిమునిఁగిము
దక్షిణగంగనాఁ దనరుగోదావరిఁ మోక్షేచ్ఛనచ్చోట మునిఁగిమునిఁగి
మరియుచునుఁ గృష్ణవేణిలో మునిఁగిమునిఁగి
పుష్కరంబుల నన్నిట మునిఁగిమునిఁగి
భూరిసేతువనుకమున్గి భువివిసిఁగితి ॥ బ ॥ 62

సీ॥ పంచరంగులమేడనుంచనాభ్రాంత్యని పాలుమాలకనీవు మేలుకొనుము
బంగారుసొమ్ములు సింగారమాయెనే గోలయింకేటికి మేలుకొనుము
నవరత్నములకాంతిఁజివరకాసింపకఁగాలమానముఁగాంచి మేలుకొనుము
పశుపత్నిసుతగృహవశముఁగాఁబోవక నేలయాకలయని మేలుకొనుము
కాలకింకరుల్ వత్తురు మేలుకొనుము
ఫాలభాగముఁజూడక మేలుకొనుము
చాలుచాలునునిద్దుర మేలుకొనుము ॥ బ॥ 63

సీ॥ పరద్రవ్యమంటకఁ బాపభీతినిఁగని ప్రేమఁజూపినవాఁడె పెద్దవాఁడు
పాడిఁదప్పనితీర్పు పరమధర్మంబని బీదలఁగనువాఁడె పెద్దవాఁడు
పరకాంతతల్లిగఁ బల్కరించినఁ బల్కి పెక్కులాఁడనివాఁడెపెద్దవాఁడు
నాదనీదియటంచు నమ్మించితరువాత వేరుబోవనివాఁడెపెద్దవాఁడు
విశ్వమెరిఁగినవాఁడెపో పెద్దవాఁడు
విషయహింసలఁ విడువాడె పెద్దవాఁడు
లోపమనియెంచి ప్రకృతికి లోనుగాఁడు ॥ బ ॥ 64

పెండ్లిపెండ్లియటంచుఁ బేరంటమనియంచుఁ గొంపలమ్మెడువారుకొంతమంది
బ్రహ్మచారులమంచుఁ బరమవిజ్ఞులమంచుఁ గొంపలమ్మనివారుకొంతమంది
బ్రతుకుపై నాసచే బాకీలొనర్చియేఁ గొంపనిల్పెడువారు కొంతమంది
కల్లుసారాల్ త్రావి కానివారలఁగూడి కొంపఁగూల్చెడువారు కొంతమంది
కొంపలోకొంపలనువారు కొంతమంది
కొంప పాడుగాననువారు కొంతమంది
కొంపకు ననర్థమనువారు కొంతమంది ॥ బ ॥ 65

సీ॥ చేయుపనినేతిగ్గి చేయుచుంటిమిగాని క్రొత్తపనిఁ మొదలెత్తఁగలమె?
తినెడియన్నమెమరితినుచునుంటిమిగానిసదయనింకొకయన్నముఁదినఁగలమె
కట్టినవస్త్రమే కట్టుచుంటిమిగాని రంగుమార్చుట లెరుగంగఁగలమె?
పెట్టినవిత్తునే పెట్టుచుంటిమిగాని క్రొత్తవిత్తువెదకి విత్తఁగలమె?
లోనికనప్పునుసూడ్చఁగా నూనఁగలమె?
పడతినిన్నటిది యయని విడువఁగలమె?
వింతగాఁబల్కుచుండుట లంతబలమె ॥ బ ॥ 66

సీ॥ ఆర్యసంఘముఁజేరి హరినామకీర్తన మాచరించుచునుండి నదియదినము
భక్తసంతతిఁగూడి పార్వతీపతిధ్యాన మాచరించుచునుండినదియదినము
క్రైస్తవసభఁ కేగిఘనునేసునిఁ బూజ లాచరించుచునుండినదియదినము
బౌద్ధజనులఁగాంచి పరహింసవిడిసేవ లాచరించుచునుండి నదియదినము
యాఖుదా ప్రోవరాయను నదియదినము
దీనశుభమెప్డు లేదను దినముదినము
దినమనినఁగర్మ చనుట తద్దినముకనుము॥ బ ॥ 67

సీ॥ బ్రహ్మసంఘముఁజేరిపరమాత్ముఁడొక్కఁడేమనకనువాఁడెపోమనుజవరుఁడు
ఘనమైనసభకేగి కరుణఁబ్రజ్ఞాసేన మంచిదన్ వాఁడెపో మనుజవరుఁడు
నియతసంఘముఁగాంచినియతివ్రాతనువ్రాసిమరలనీఁ వాఁడెపోమనుజవరుఁడు
హింసఁజేయకనొక్క-యిష్టదేవతఁగొల్చి భక్తిమన్వాఁడెపోమనుజవరుఁడు
మహిమఁదెలసినవాఁడెపో మనుజవరుఁడు
మత్తుఁద్రాగనివాఁడెపో మనుజవరుఁడు
మైలయంటనివాఁడెపో మనుజవరుఁడు ॥ బ ॥ 68

సీ॥ పనిలేకబోరుగింటఁ బాదంబుఁబెట్టకఁ బతిసేవమనినదే వనితవనిత
అతిథివాకిటనిల్చి యన్నమమ్మాయన్న భక్తితోవిన్నదే వనితవనిత
కష్టమే తెంచినఁ గటకటఁబడఁబోకఁ వరశక్తినున్నదే వనితవనిత
పెద్దలఁబోడఁగన్నఁ బేర్మినెదురేగి వందనమన్నదే వనితవనిత
పరపురుషు నెరుఁగకున్నదే వనితవనిత
వాసిరెండిండ్లఁగన్నదే వనితవనిత
వాదులాడకనున్నదే వనిత గురుత ॥ బ ॥ 69

సీ॥ చేయెత్తి దానంబుఁ జేసినవారిదే బ్రదికినవారిలో బ్రదుకుబ్రదుకు
సర్వంబుఁదనఁగాను సమబుద్ధిఁజూచిన వారిదే బ్రదికిన బ్రదుకుబ్రదుకు
కామాదిగుణములఁ గదలకుండఁగఁబట్టి బ్రదికినవారిదే బ్రతుకుబ్రతుకు
సాధుసాంగత్యంబు సతతంబువీడకఁ బరగినవారిదే బ్రదుకుబ్రదుకు
ప్రాణముల్ నిల్వవనువారి బ్రదుకెబ్రదుకు
పాతకంబు లొనర్పని బ్రదుకెబ్రదుకు
ప్రజలుకొట్టినఁదిట్టినఁ బ్రదుకుబ్రదుకు ॥ బ ॥ 70

సీ॥ సత్ప్రవర్తనయుండసభఁజేయవలయునాయంతవైరాగ్యమాయనెడిమాట
ధర్మమ్మునడుగఁగాఁదర్పువాతఁజూతము వ్రాయుటేటికనిపోఁబలుకుమాట
గురువుగావలయునాగుణముకుదురుటకైయదిడంబమనితూలనాఁడుమాట
శ్రీరామభజనమ్ముఁ జేరిచేయవలెనా యింటఁదగదయను నీసుమాట
అన్నమడిగినమరల రమ్మన్నమాట
యేమిచేసిన నేమి యంచెన్నుమాట
సూటిగాదని నేననుచున్నమాట ॥ బ ॥ 71

సీ॥ ఘోరసంసారాబ్ధిఁ గోర్కెఁ జేఁబడి వెనుకముందుఁ గానక సుంతమునిగిమునిగి
పెండ్లాముపిల్లలన్ బెక్కుకోమరకలఁ జిక్కులోనెకకొంత చిక్కిచిక్కి
ధనమనుతరఁగలు దబదబలాడుచుఁ బుఱ్ఱకుఁదాకఁగ ముక్కిముక్కి
ఆశయన్ ముసలుల త్యాశతోఁ బట్టరా భీతిమైయెంతయో వెక్కివెక్కి
పైఁబడఁగఁగాల సర్పము ప్రాకిప్రాకి
యంధకారమునన్ బాచి యణగియణగి
పోవుచుండంగఁ జూచితిఁ బొంగిపొంగి ॥ బ ॥ 72

సీ॥ పతియెదైవంబని భావంబు సందెంతో నమ్మియున్నదె మంచి నాతినాతి
పతియూర లేకున్నఁ బైపై మెరుంగుల నటియింపకున్నదే నాతినాతి
పతికన్నముందుగ ఫలములేన్ భక్షింప నాయనియున్నదే నాతినాతి
పతికిశుశ్రూషలు భక్తి జేయుచునొక్క నాలుకతోనున్నదే నాతినాతి
నాథునెడఁబాయకున్నదే నాతినాతి
నమ్మి యుపవాసమున్నదే నాతినాతి
నక్కజిత్తులులేనిదే నాతినాతి ॥ బ ॥ 73

సీ॥ ప్రాణంబునిజమని బహుకష్టమొందెదు కనుమూయనిజమది కాదుకాదు
కనకంబునీకెంతో ఘనమనిచూచెదు కనుఁగొన్నస్థిరమది కాదుకాదు
పిల్లలుఁబెండ్లాముఁ బెల్లముంచెన్నెదు గరళంబదియరుచి కాదుకాదు
గృహభూనిధానమ్ము లింపనియెంచెదు కటకటాసుఖమది కాదుకాదు
కంటికాసులు నందమే కాదుకాదు
కర్మదాయాది చుట్టాలె కాదుకాదు
కనుపడిన రాయిదేవుఁడే కాదుకాదు ॥ బ ॥ 74

సీ॥ సనకాదిమౌనీంద్రసంఘంబునకుఁజూడ నాదిమార్గంబై నదదియునదియె
శుకశౌనకజనక సుమతిబృందములకు నాధారమైనదియదియు నదియె
బ్రహ్మాదిదేవతల్ పరికించఁగాముందు నంతుఁదెలియకున్నదదియునదియె
ముప్పురుమూర్తులమూలంబునకుమూల మైనెగడినయట్టిదదియునదియె
సూర్యచంద్రులు కనరాకఁ జూచునదియె
కాలకాలంబునన్ జిర కాలమదియె
పుట్టుగిట్టులుబోయినన్ బోనిదదియె ॥ బ ॥ 75

సీ॥ శుక్లశోణితములు జోడుగా నండమై పెరుగఁగ దరువాతఁ బిండమాయె
పిండమై పుట్టియుఁ బేరేమి లేకయు నాడుచుఁ దానె బ్రహ్మాండమాయె
దరువాత నేనని తగిలి మాయను బడి కానకఁ బోవుటఁ గాయమాయె
దిరిగి పెండ్లామని తెచ్చి గీమున నుంప మోహంబధికమాట మోసమాయె
మరల బిడ్డలు ధనమని మానదాయె
గాదువవారల చేఁ దిట్లుఁ గొట్లునాయె
గానకు మృత్యువు చేతిలోఁ గోలుపోయె ॥ బ ॥ 76

సీ॥ మాటలూరకఁ జెప్పు మాటలపోతండ్రు మునిగఁ గూర్చున్న మూకునిఁగఁ గండ్రు
దండిగా భుజియింపఁ దిండిపోతనియండ్రు తక్కువ భుజియింప బక్కటండ్రు
సోకు వేసము వేయఁ బోకిరియనియండ్రు బాగు లేకున్నను జోగులండ్రు
తీరని పనిఁ జేయఁ గోరికఁగలదండ్రు పనిఁ జేయకున్నను వనితయండ్రు
అన్నమడుగనివానికి సన్నమండ్రు
అన్నమడిగినవానికి సున్నయండ్రు
బూటకమ్ములి కేటికీ **మాట**విండ్రు ॥ బ ॥ 77

సీ॥ పుట్టలోఁ జెదలుగాఁ బుట్టిచచ్చుటెగాని పుట్టుటేమని మతి పుట్టు లేదు
చెట్టుమీదను బక్షి యట్టె లేచుటెగాని లేచుటేమని యుక్తి తోచ లేదు
గిజిగాని వలెఁ గూడు సృజియించుటెగాని కూడుటేమని వాంఛ గూడ లేదు
ఎద్దు మ్రింగినయట్లు ముద్ద మ్రింగుటెగాని మ్రింగుటేమని వెదుకంగ లేదు
అలుపోలును లేదు యే జోలి కాదు
చాలుమూలయుఁ గాదు యే గోల లేదు
డబ్బు తబ్బిబ్బుఁ జేయు నీ దెబ్బ రాదు ॥ బ ॥ 78

సీ॥ ఆనందవార్ధిలో హాయిగా మనువాఁడు సంసారవార్ధిని స్నాతుఁడగున
పరమాత్మ భజియించి ఫలమును దెచువాడు చెట్టుకాయలఁ జూడఁ జేరఁ జనున
శ్రీరామనామంబుఁ జేతఁ బెట్టెడువాఁడు కందిపుల్లల బొట్టుఁ గడుపనగున
ఓంకారనాదంబు నొక్కట వినువాఁడు వేరుగంటలనాదు వినఁగనగున
ముక్తికాంతఁ గవయువాఁడు మురియఁగనున
జ్ఞానియైనట్టివాడు నజ్ఞానియగున
దారిఁ జనువాఁడొకఁడు పెడదారిఁ జనున ॥ బ ॥ 79

సీ॥ చచ్చుచుండినవారుచచ్చుచునుండిరి బ్రదుకుచుండినవారుబ్రతుకుచుండ
దినుచునుండెడివారు తినుచు నేయుండిరి తినకనుండెడివారు తినకనుండ
నవ్వుచుండెడివారు నవ్వుచునుండిరి నవ్వకుండినవారు నవ్వకుండ
గనుచునుండెడివారుఁ గనుచు నేయుండిరి కనకనుండినవారు కనకనుండ
జేయువారలెల్లప్పుడుఁ జేయుచుండ
మిగులువారలెల్లప్పుడు మిగులుచుండఁ
బిల్లిపట్టిన కోడనాఁ జెల్లెనిండ ॥ బ ॥ 80

సీ॥ గురువుపాదముఁబట్టి గుర్తెరింగినవారు తమలోని వైరంబు తగ్గవలయు
శ్రీరామభజనయే చేయుచుండెడువారు సత్సహవాసంబు సల్పవలయు
సంసారముల్ జేయు చక్కనెర్గినవారు యజ్ఞపంచకముఁ జేయంగవలయు
బ్రహ్మచర్యవ్రతప్రతిభఁ గాంచెడువారు యెవరేని జననిగ భావింపవలయు
దేశభక్తికి రాట్నంబు ద్రిప్పవలయు
గరుణగల్గిన ఖద్దరే కట్టవలయు
దేవుఁగననున్న సన్నియుఁ దీరవలయు ॥ బ ॥ 81

సీ॥ మోక్షమార్గమునకై మోహంబువిడచినయార్యులఁ జేరుఁడీయయ్యలార
వైకుంఠపదవికై వనజాక్షుమరినమ్ము భక్తులఁగూడుడీ భవ్యులార
కైలాససిద్ధికై కరకంఠుమదిఁగొల్చు నమజుల నరయుఁడీ యన్నలార
స్వర్గసంప్రాప్తికై సాధుపూజలొనర్చు పురుషులఁగలయుఁడీముఖ్యులార
అన్యసుఖములఁగోర రాదయ్యలార
శమనలోకమనినదె సంసారులార
అన్నిలోకమ్ములఁగను నసఘులార ॥ బ ॥ 82

సీ॥ భర్తయేగురువుగ భావించిమదిలోన నానందమొందుఁడో యమ్మలార
ఆచార్యవర్యుని యాజ్ఞ వాంఛించిన నాచరణగ్రహించుఁడక్కలార
పనిలేక యేతల వాకిటనిలమీకుఁ దగదమ్మ తగదమ్మ తరుణులార
పురుషుఁడొక్కండుండఁబోరాదుమీకటఁబనియెంతయుండినఁబణతులార
పరునిఁగనినవ్వఁ బోకుఁడీ వనితలార
పాపపుణ్యము లరయుఁడీ పడఁతులార
ధర్మమేజయ మనుఁడీ తల్లులార ॥ బ ॥ 83

సీ॥ గొప్పమేడలఁ గట్టుకొనిపైని నగుచుండువారు మాటలోఁ భిక్షులైరి ప్రమగ్గుటాయె
బడకకుర్చీలపైఁ బండి కూరియువారు పలుగురాసేలలఁ బండుటాయె
గాలికిఁ బంకాలు గట్టించుకొనువారు మరుభూటగాలిలో మసలుటాయె
బంగారుటుయ్యాలపైని నూగెడువారు యుత్తమంచపుఁ గుక్కినుండుటాయె
వెన్నెలకు వెనుక చీకటి వేగుటాయె
మంచి సెబ్బర సెబ్బర మంచిదాయె
వాడ లేబండ్లు బండ్లె వాడలాయె ॥ బ ॥ 84

సీ॥ మనతాతతండ్రు లేమరకఁ గన్ రెప్ప నాఁ గాంచుచుండఁగఁ బోయె ఘడియలోన
రాజాధిరాజులై రాజ్యమంతయు నేలి యున్నార లేవారలుర్విలోన
గన్నులు మూసి మొక్కవిధానఁ గూర్చున్న వారానులై పోలే దెమాటలోన
నమితసాధువులు సన్యాసులు స్వాములుఁ జెప్పకఁ బోవ రీచిటికలోన
మనము స్థిరమెట్లుగాదు గామనసులోన
జూఁడుఁడికనైన మంచిదా చూపులోన
జన్మరాహిత్యమాటకీజన్మలోన ॥ బ ॥ 85

సీ॥ నాబుగువాక్యముల్ నమ్మికఁ జదివిన నియతిబ్రహ్మము నెతిసేసనంగ
నీవు నీలోఁ జూడఁ నీవు బ్రహ్మంబని పెద్దలు నాలాగె విసఁగఁగనఁగ
జూఁడఁ జూఁడఁగ నేమి చోద్యంబుఁ గానక జూచినవారు పోఁజూడఁగనఁగ
ఈయాత్మయే బ్రహ్మ మిక నేల బ్రదుకని చచ్చినవారింకఁ జాలునఁగ
పాడిదప్పట గలదయా బ్రహ్మకనఁగ
జేరికులము బలము రెండు జీవుఁడనఁగ
నెటులఁ బోయెనో లేదు పాతేలనంగ ॥ బ ॥ 86

సీ॥ నల్ల తెల్లని రొల్ల వెల్లువఁ జల్లఁగా నాయువన్ వృక్షంబు నాయువఁగొట్టు
గాలిసర్పము తిగ్గి చాలఁగా సందరిఁ బోరుండ క్రమంగుండు ఘోరదలపు
నాశయమ్మనెదురొగ మాశించి తలకెక్కి మాటరింబానరించు దీరువలకు
గోత్రమున్ శత్రువు బాధను గలిగించి కొంపఁగూల్చును పాదకొంపుకొరకు
వాసనాదోషమాపోదు కాసుకొరకు
వచ్చుమదమను యేనుగు చచ్చువరకు
మోహమన్ గుక్కకరచునీ దేహికడకు ॥ బ ॥ 87

సీ॥ హరియెదేవుఁడటంచునరయుదమంటిమాకైన కుంతిమునలత్త్రీవలచినాఁడు
కైలాసపతియె శ్రీకంఠుఁడటందుమా యతనికిద్దరుసతులౌటఁగాఁడు
బ్రహ్మదేవునిఁబరబ్రహ్మమటందుమా పీతాంబరునిబొడ్డు బిడ్డవాఁడు
దేవేంద్రుఁడేదేవ దేవుఁడటందుమా పదినూర్ల యోనుల బంటుకాఁడు
గణపతే దేవుఁడనఁ బెద్దకడుపువాఁడు
యేనెబ్రహ్మమనిఁయనఁగ నెవఁడుఁగాఁడు
సూదికొనమోపలేకున్న చోటుఁజూఁడు ॥ బ ॥ 88

సీ॥ కలలోనఁగాంచిన కాంచనంబును లేచి లీలఁగాఁగనఁజాడ లేనియట్లు
ముత్యపుఁజిప్పనా మురియుచుఁజూచిన రజితంబుతెరువాత రానియట్లు
గుందేటికొమ్మునుఁ గోరి వెదకుచుండ దానఁజూచిన లేకఁ దనరునట్లు
లాకాశపుష్పమం చనుచుండఁ బేరునుఁబోల్చిచూడఁగలేక పోయినట్లు
వంధ్యసుతుఁగన్నటుల్ కల వచ్చినట్టు
నాతిమాటనుఁగట్టినా నమ్మినట్టు
జూడఁజూడఁగజగమంత చూరుకట్టు ॥ బ ॥ 89

సీ॥ తలిదండ్రిమాటనుఁదప్పకవినువాఁడె కులభూషణుండైన కొడుకుకొడుకు
కొడుకునకునిజంబు కోరిచెప్పినవారె ధరణిలోనిజమైన తల్లిదండ్రి
పతియాజ్ఞ కెపుడులోఁబడియుండివిసుఁగక సంసారమున్నదే సతియుసతియు
బరకాంతఁదల్లిగా భావించిసతికెప్డు బరమసుఖంబిచ్చు పతియుపతియు
గ్రిమముఁదప్పకఁ బాలించు రాజురాజు
పాడిపీడకనడచెడి ప్రజలుప్రజలు
సత్తుఁజిత్తెరుఁగనిదే జన్మజన్మ ॥ బ ॥ 90

సీ॥ హిమగిరిప్రాంతాల హైమ్యైనయజ్ఞముల్ తూగి చేసినమరుత్తనృపుఁడేడి
పర్జన్యుమెప్పించిపసిడివాననుఁగాంచిహోమముల్ చేయుసుహోత్రుఁడేడి
యశ్వమేధమొనర్చి యర్థులఁబూజించి నవరత్నములొసంగు నంగుఁడేడి
సోమవ్రతులఁగూడ నేకమ్ముగా వేల్చి సిరియతిథులదను శిబియునేడి
తల్లిమాటకుఁ దానోడి తల్లి వేడి
వనమునకుఁబోయి వానరవరులఁగూడి
రావణాసురుఁజంపిన రాముఁడేడి ॥ బ ॥ 91

సీ॥ ఆకాశగంగను యాచించిభూమిపై నుంచుభగీరథుం డున్నవాఁడె
పాకశత్రుఁడువచ్చి ప్రార్థింపనశ్వంబు నొసగినట్టిదిలీపుఁడున్నవాఁడె
యుదయాద్రినస్తాద్రి నొక్కగట్టుగ నేల నుంచినమాంధాత యున్నవాఁడె
కొడుకునడిగికోర్కెఁ గొన్నాళ్ళువయసునసుండఁ గనుయయాతియున్న (వాఁడె
యొక్కనాఁడు నృపులనెల్ల నొకఁడుఁగాఁడె
తొల్లిరణముదుఁబారఁగఁ దోలివాఁడె
యుండి నేయుంబరీక్షుండు నున్నవాఁడె ॥ బ ॥ 92

సీ॥ బహుభార్యలనుఁగూడిబహుసంతతిని వేడివడసినశశిబిందు బ్రదుకుఁగలదె
బంగారువేదికబహుయజ్ఞములు జేసి ఫలముఁగన్న గయుని బ్రదుకుఁగలదె
అన్నదానంబర్థులకు దానముఁజేయు వరరంతిదేవుని బ్రదుకుఁగలదె
కణ్వాశ్రమంబునఁ గణ్వనిదయఁజేరి రాజైనభరతుని బ్రదుకుఁగలదె
రసమొదవుఁజేయు పృథురాజు బ్రదుకుఁగలదె
పరశురాముని నిజమైన బ్రదుకుఁగలదె
శాశ్వతమొకసమంచని చాటవలదె ॥ బ ॥ 93

సీ॥ మార్కొన్నయమునొంచుమార్కండుఁడిప్పుడుపనిఁగొని వెదకినమనకురాఁడు
భక్తశిఖామణి ముక్తిమార్గవిదుండు తిరమతిఁబ్రహ్లాదుఁ డరిగినాఁడు
శ్రీరామునాజ్ఞచే వారాశిదాటిన వాయుపుత్రుండెటో పోయినాఁడు
హరిజేరిభక్తుఁడై వరలంకఁగైకొన్న ఘనవిభీషణుఁడెందుఁగనఁరాఁడు
పూనియాద్రోణిఁ బరికింపఁగానరాఁడు
గానస్థిరజీవులేయిట్టు లైననాఁడు
తుక్కునసము బిసాడను లెక్కఁజూడు ॥ బ ॥ 94

సీ॥ కొడుకులుకోడండ్రు కొట్టితిట్టకమున్నె బాగుగఁదలతెల్ల బడకమున్నె
కాళ్లఁజేతులఁబుష్టిక్రమముదప్పకమున్నె పండ్లుమొత్తంబూడిపడకమున్నె
కనుచూపుచనికట్టి కరముఁజేరకమున్నె గడగడదలయూపఁబడకమున్నె
నరములుబిగఁదన్ని నడుమునొంచకమున్నె పలుకులుతడిబిడిపడకమున్నె
వినినమాటను మఱిమఱి వినకమున్నె
బొత్తుగాజ్ఞాపకముతప్పి పోకమున్నె
నిజగురుఁజేరియుండు మన్నిటికివన్నె ॥ బ ॥ 95

సీ॥ ఆశనుఁగోసి కామాదిశత్రులఁ గోసి గుణముల దెగటార్చు గురుఁడు గురుఁడు
గురురాయపాదముల్ కోరి హృత్పద్మమునఁ గుంభితధృతి నిల్పు గురుతు గురుతు
ఎనిమిది పూలచే నెఱిఁగి సద్భక్తిమై పురహరుఁ బూజించు పూజ పూజ
సర్వభూతములందు సమబుద్ధిఁ జూపుచు సాంబు మానుట మంచి మంచి
తెలిసి మత్తును వదలుటే తెల్వి తెల్వి
భువిని సత్యంబు మానుటే బుద్ధి బుద్ధి
జన్మ లేదని మెలఁగుటే జయము జయము ॥ బ ॥ 96

సీ॥ అన్నిటిఁ జెలసెడి యాత్మ పోవుటె మోక్ష పదవి యనుచుందురు భాగవతులు
జ్ఞానస్వరూపమే చాల నాత్మను మానువదలు మోక్షమటండ్రు భాగవతులు
పాషాణసదృశమై పఱ్ఱిబలు నాత్మ నెఱింగినవలు మోక్షమటండ్రు భాగవతులు
జీవుఁడవిద్యనుఁ జేరకుండుటె మోక్ష మనియుందురు భాగవతులు
భవహరము మోక్షమందురు భాగవతులు
పరమమే మోక్షమందురు భాగవతులు
భ్రమను విడుటే మోక్షమందురు భాగవతులు ॥ బ ॥ 97

సీ॥ జయుత్తబట్టబైలేమి లేదని చెప్పి గురుఁ డొసంగిన సూక్తి గుర్తు నెఱిఁగి
మూలము లేక నిర్మూలమున్మనమును శరీరము కల్లయుక్తి నెఱిఁగి
నిలఁబో మదేహాక్రమ్మరి లేటట్టి మహశరీరములను మాట నెఱిఁగి
భావింప నాతంబను పరము మోక్షముఁ గాంచి చలనము మానెడి శక్తి నెఱిఁగి
మట్టిబంగారు నొకటిగ మదిని నెఱిఁగి
సుఖము దుఃఖము సమముగఁ జూచుట నెఱిఁగి
ఖరము సర్వంబు నొకటిగాఁ గడచు నెఱుఁగ ॥ బ ॥ 98

సీ॥ పుట్టమగిట్టమట్టిట్టనుకొట్టమ బట్టబైలయుందుపట్టరాదు
సత్తుచిత్తులుగాదు యెత్తువింపులబోదు మొత్తమంతటనుంట నెత్తరాదు
నిగమపద్ధతిఁగాదు జగతియంతడఁబోదు పగలురాతిరియని నెగడరాదు
చూడఁజూడఁగఁగాదు వాడవాడల లేదు యేడజూచినఁదోడెతోడరాదు
విద్యయయవిద్యగాదది గద్దెగాదు
వాడిగలసూదికొనమోపఁ జూడరాదు
నాదినీదియను నేరుక కాదు కాదు॥ బ ॥ 99

సీ॥ ఉదయాస్తమయములు నొక్కనాఁడై యుండు బ్రహ్మ మారునటంచు బల్కుటాయె
నటువంటి బ్రహ్మలత్యంతంబుఁ బోవ శ్రీవిష్ణుఁ డొక్కఁడు నాఁగ వినుటయాయె
నటువంటి విష్ణులనంతమ్ముఁ బోవఁగాఁ గరకంఠుఁ డొకఁడనఁ గ్రోలుటాయె
నటువంటి కరకంఠులందరు మారుగ శివుఁడు శాశ్వతుఁడని చెప్పుటాయె
సృష్టికర్తలె యీరీతి సేగుటాయె
గాలిఁ బీల్చెడి తిత్తి నాఁగఁగనాయె
వ్రాసినదె వ్రాసిమిఁకియుడె వ్రాయుటాయె ॥ బ ॥ 100

సీ॥ కోట్లు సంపాదించి కొంపఁ బెద్దఁగఁ జేసి మరలఁ బోయెడివారమంగళంబు
మాటమాటకు నొకమాటనుఁ గల్పించు మాయావినీకిదే మంగళంబు
పెంటిపోతువుగాక బెంటిపోతువు ప్రనై మహిమనే లెడి ప్రభూ మంగళంబు
కోటలఁ జేటలఁ గోసాకి వెలసిన మాయయ్యనీకిదే మంగళంబు
మంచిసుఖమిఁక నీశ్వరా మంగళంబు
మదిని దయఁజూడు పరమేశ మంగళంబు
మఱచిపోఁగాలనిక స్వామి మంగళంబు
బట్టబయలొక్క కప్ప వట్టిమాయ 101

శ్రీ

వట్టిమాయశతకము సర్వము

శ్రీ హరిపూర్ణ సంకీర్తనముగా సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ